

ข้อมูลชุมชนตำบลถ้ำกลีหม่อม อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชน

ถ้ำกลีหม่อม แต่เดิมในอดีต เรียกว่า บ้านสวนตอง ตั้งอยู่ริมฝั่งลุ่มน้ำสมุนฝั่งซ้าย ส่วนใหญ่เป็นชุมชน คนพื้นเมืองเข้าตั้งรกรากถิ่นฐานในอดีต ซึ่งมีคำบอกเล่าว่า พ.ศ. 2453 เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช ผู้ครองนครน่าน ได้เสด็จมาเยี่ยมเยียนชาวบ้านสวนตอง และพักแรมอยู่บริเวณบ้านหล่มปูนและบ้านใหม่สุขสันต์ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของจังหวัดน่าน จึงกลายเป็นแหล่งอาหารที่ส่งให้กับคุ้มเจ้าเมืองในจังหวัดน่านที่สำคัญยิ่ง

คำว่า ถ้ำกลีหม่อม มาจากการสร้างเรือนพักแรมของเจ้าผู้ครองนครน่านที่เสด็จมาเยี่ยมเยียนชาวบ้านสวนตองในขณะนั้น เรือนพักสร้างจากวัสดุจากใบตองซึ่งมีจำนวนมาก นำมาสานกับไม้ทำสองด้านประกบกัน เอาใบตองไว้ข้างในไม้และมัดให้แน่น เรียกว่า “ถ้ำ” กับ “ใบตอง” เรียกว่า ถ้ำกลีหม่อม เจ้าผู้ครองนครจึงตั้งชื่อใหม่ว่า บ้านถ้ำกลีหม่อม จนถึงปัจจุบัน

2. ข้อมูลกายภาพ/บริบทพื้นที่

พื้นที่ทั้งหมด 825,581 ไร่ เป็นพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 320,230 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบเหมาะสมสำหรับการทำนา และมีพื้นที่รับน้ำชลประทาน 34,780 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลสะเนียง	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลไชยสถาน	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลผาสิ่ง	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลเรือง	อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

การปกครองแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านถ้ำกลีหม่อม หมู่ที่ 2 บ้านเขื่อนแก้ว หมู่ที่ 3 บ้านวังฆ้อง หมู่ที่ 4 บ้านนาท่อเด่น หมู่ที่ 5 บ้านกัวป่าห้า หมู่ที่ 6 บ้านดอนถ้ำกลีหม่อม หมู่ที่ 7 บ้านฝายแก และหมู่ที่ 8 บ้านใหม่สุขสันต์

3. ข้อมูลประชากร

ประชากรรวมทั้งหมู่บ้านมีประมาณ 978 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,293 คน เป็นชาย 1,632 คน หญิง 1,661 คน (ที่มา: สถานีอนามัยตำบลถ้ำกลีหม่อม พ.ศ. 2553)

4. การศึกษา/ศาสนา

การศึกษามีโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านถ้ำกลีหม่อม และโรงเรียนบ้านฝายแก

ประชากรนับถือศาสนา พุทธ

5. สุขภาพ/สาธารณสุข

มีสถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สถานีอนามัยตำบลถ้ำกลีหม่อม ถนนเข้าหมู่บ้านเป็นถนนลาดยาง และถนนคอนกรีต มีระบบน้ำประปาหมู่บ้าน และอยู่เขตชลประทาน

6. อาชีพ รายได้ ภาวะหนี้สิน

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปลูกถั่วเหลือง เลี้ยงวัว ทำนา

7. วัฒนธรรม/ความเชื่อ

ตามประเพณีไทยนิยม

8. กลุ่ม/องค์กร

สภาประชาชนตำบลถ้ำลอด ชุมชนจัดการตนเอง

9. ประชาชน/ผู้ชุมชน

ยังไม่มีข้อมูล

10. การจัดการทรัพยากร (ดิน น้ำ ป่า)

10.1 การพึ่งพิงทรัพยากร

ฝายสมุน เป็นฝายเก่าแก่ สร้างขึ้นโดยเจ้าผู้ครองนครน่าน เมื่อปีพ.ศ. 2342 หรือประมาณ 418 ปีมาแล้ว เพื่อนำน้ำจากลำน้ำสมุนมาใช้ประโยชน์ในการทำ นา และปัจจุบันชาวบ้านยังใช้ประโยชน์จากฝายนี้มาอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

การจัดการระบบเหมืองฝายนับเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการน้ำที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นระบบการจัดการผู้ใช้ประโยชน์จากน้ำ ที่มีการแบ่งหน้าที่ในการจัดสรรน้ำให้เกิดความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน โดยในปัจจุบันยังคงมีการแบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อการจัดการน้ำระบบเหมืองฝายเข้าสู่ที่นาของชาวนาตำบลถ้ำลอด และมีพิธีกรรมการเลี้ยงผีฝายที่ชาวนาทุกคนต้องทำร่วมกันทุกปี

10.2 พัฒนาการในการจัดการป่าของชุมชน

ยังไม่มีข้อมูล

10.3 รูปแบบการจัดการป่า

ยังไม่มีข้อมูล

10.4 กิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการป่า

ยังไม่มีข้อมูล

10.5 ทิศทางและแนวทางการจัดการในอนาคต

ยังไม่มีข้อมูล